

עת"א 32407/02/20 - מוניב פרחאת נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית משפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 32407-02-20 פרחאת (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר
עת"א 51029-12-19 פרחאת (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני כבוד השופט עידו דרויאן-גמליאל
עותר מוניב פרחאת (אסיר)
נגד
משיבים
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

ב"כ הצדדים:
ב"כ העותר עו"ד שי שקד
ב"כ המשיבים עו"ד שירלי לוגסי
מסמך זה כולל שתי החלטות הנוגעות לשני ההליכים הנקובים בכותרת.

החלטה בעתירה לשינוי קטגוריה (עת"א 32407-02-20)

מהות העתירה:

- עניינה של עתירה זו בבקשת העותר לשנות סיווגו, מקטגוריה א' (אלמ"ב, עבריין מין) לקטגוריה 'קלה' יותר, דוגמת ב1. אזכיר, כי בקטגוריה א' נכללים אסירים, שאין להוציאם לחופשה משיקולים של סכנה לשלום הציבור או לביטחון המדינה, אלא באישור נציב שב"ס לחופשה מטעמים מיוחדים או מסיבות הומניטריות.
- לחילופין מבקש העותר כי עניינו יובא בפני ועדת אלמ"ב במחוז אחר שתחווה דעתה, לנוכח טענות קשות נגד הועדה המחוזית וחשש ל"נעילת הדעת".
- לחילופי חילופין מבקש העותר להתיר לו לצאת לחופשות ולו בתנאי מגבילים וקפדניים.

רקע - אישומים והשתלשלות העניינים:

- העותר, כבן 63 שנים, הוא אסיר פלילי שנדון ל-11 שנות מאסר בפועל, החל מיום 21.05.13, וצפוי להשתחרר לכל המאוחר ביום 20.05.24:
 - עונש זה הוטל על העותר לאחר שהורשע בעבירות של התעללות בקטין או בחסר ישע, גרימת חבלה חמורה לקטין, מעשה מגונה תוך שימוש בכוח או באיומים, כליאת שווא ותקיפה, וכן עבירות שידול להתעללות בקטין או בחסר ישע ולכליאת שווא;

ב. מעשי העותר, בקליפת אגוז, נעשו במסגרת מעין-כת או קבוצת משפחות, שהעותר הנהיג כמנהיג רוחני, ולמעשה השתלט על חברי הקבוצה שסרו למרותו וצייתו להוראותיו. כאמצעי חינוך ומשמעת, הורה העותר לחברי הקבוצה לענוש את ילדיהם בעונשים אלימים ומשפילים, שביניהם הכאה באמצעות חפצים, כליאה למספר ימים בשירותים או בחדר אחר, מניעת שתיה ואוכל ומריחת צואה על גופם של הילדים. גם המבוגרים בקבוצה נענשו על-ידי העותר והוכפפו לרצונו באופן דומה - איומים, השפלות, ביזוי מיני, מכות, כליאה בשירותים ובמקומות אחרים. העותר התעלל פיזית ונפשית בבגירים ובקטינים מבין חברי הקבוצה ותקף אותם, בעצמו ובאמצעות חברים אחרים בקבוצה;

2. ביום 17.11.19 נערך לעותר אבחון פסיכולוגי [מוצג 1]: נמצא שהעותר לוקח אחריות על חלק זעיר מהמעשים, משליך את האחריות על הנפגעים עצמם ולא מביע חרטה או תחושת אשמה; אינו מגלה תובנה לפגיעה בקורבנות העבירות והשלכותיה; חסר אמפתיה לנפגעים וגם לזולת באופן כללי, תוך נכונות לנצל את הזולת ולהכפיפו לרצונו גם באלימות ובמניפולציות; ונוטה לשקרים ולהונאה. חומרתם של מאפיינים אלה ואחרים הוביל את המאבחנים למסקנה בדבר ליקויים קליניים במישור האפקטיבי והבינאישי. הסיכון למעשי אלימות עתידיים נקבע כבינוני, והפרוגנוזה להצלחתו של טיפול אינה גבוהה.

3. ביום 24.11.19 נערכה לעותר הערכת מסוכנות מינית [נספח ה' לכתב העתירה]: דמותו של העותר, כפי שעולה מההתרשמות הקלינית, מעוררת דאגה - העותר מרוכז מאוד בעצמו, לוקה בקווי אישיות נרקיסיסטיים חולניים עם קווים סדיסטיים בולטים, מניפולטיבי ולא נרתע מאלימות ככלי להכפפת הזולת לרצונו. רמת מסוכנותו המינית של העותר, כשהוא מצוי ביחסי מרות ושליטה, היא גבוהה, אך המסוכנות לפגיעה מינית בקורבנות מזדמנים היא נמוכה.

4. ביום 26.11.19 התכנסה ועדת אלמ"ב ודנה בעניינו של העותר כשלפניה, בין היתר, דו"ח האבחון הפסיכולוגי [החלק הגלוי בחוות דעתה של הועדה צורף לכתב העתירה כנספח ד']; החלק החסוי הוגש לבית המשפט כמוצג 2 (חסוי): נמצא שהעותר ממשיך להרחיק ממנו והלאה את אחריותו למעשים ואטום לעוצמת הפגיעה בקורבנות; לוקה בעיוותי חשיבה ובחוסר באמפתיה לזולת; מביע חיצונית רצון לטיפול אך למעשה אינו מעוניין בכך ולא עבר כל טיפול במהלך מאסרו; ממשיך לעמוד בקשר עם חלק מחברי הקבוצה ולהשפיע על משפחתו, ועד כדי המשך שליטתו בהם. הועדה קבעה כי לעותר דפוסים אלימים ונודעת ממנו מסוכנות גבוהה, או-אף גבוהה מאוד, למשפחתו. לנוכח חומרת המצב אסרה הועדה על ביקור קטינים והמליצה על חסימת שיחות טלפון מהעותר לנפגעים, ועל שילוב בטיפול אינטנסיבי באלמ"ב. הועדה לא המליצה על הוצאה לחופשות, לרבות חריגות, ולא על שחרור מוקדם. המובא בחלק החסוי תומך במסקנות הועדה.

5. ביום 09.02.20 כתבה ראש תחום טו"ש בכלא אילון דו"ח על העותר, במענה לבקשתו לחופשה חריגה, בעתירה הנוספת [נספח לכתב התשובה בעת"א 51029-12-19]: העותר מוחזק באגף נקי מסמים, תפקודו תקין, לא נרשמו לחובתו הפרות משמעת והוא מתפקד באופן רציף ואחראי בעבודתו במפעל תעשיות שב"ס. לעניין טיפול, העותר משתף פעולה ומביע מוטיבציה, אף שאינו לוקח אחריות מלאה על מעשיו וממעט מחומרתם. העותר צריך לעבור קבוצות פסיכו-חינוכיות וקבוצות ראשוניות לטיפול באלימות, ורק אז יוכל להשתלב בטיפול ייעודי באלמ"ב.

6. ביום 16.02.20 נבחן עניינו של העותר במסגרת ועדת הקטגוריות [מוצג 5]: בפרוטוקול התמציתי נרשם

"מב"ן[1] ממליצים אך אלמ"ב מתנגדים" ובהסתמך על חוות-דעתה של ועדת אלמ"ב מיום 26.11.19, שהובאה לעיל, ועל-רקע ההערכה לסיכון בפרוטנציאל גבוה "לסיכון ומסוכנות כלפי האסיר מאת סביבתו" - דחתה הועדה את בקשת העותר לשינוי סיווגו לקטגוריה א'.

7. ביום 10.05.20 התכנסה שוב ועדת אלמ"ב, לקראת הדיון בעתירה ולנוכח תלונתו של ב"כ המלומד של העותר בדבר פגמים שנפלו בשיקול הדעת של הועדה, שלא לקחה בחשבון נתונים נוספים, מעבר להסתמכות על האבחון הפסיכולוגי, ושלא ביססה את מסקנתה הקשה על מסד של כלל הנתונים הבדוקים. לעניין "סרבנות הטיפול" הנטענת, נטען כי העותר אינו שולט היטב בעברית אך מנסה בכל-כוחו להשתלב בטיפול ולהיתרם ממנו [חלק גלוי צורף לכתב התשובה, סומן כמוצג 3; החלק החסוי הוגש כמוצג וסומן 4 (חסוי)]: הועדה עמדה על ההבדל בין המסקנות של האבחון הפסיכולוגי ושל הערכת המסוכנות המינית, לבין מסקנותיה של ועדת אלמ"ב, והסבירה ששורש ההפרש נעוץ במטרות השונות - בעוד הערכת מסוכנות מינית, כשמה, מתרכזת בסיכון המיני בלבד, הועדה מתייחסת למסוכנות כלפי המשפחה והסביבה הקרובה, מהיבטים שונים. הועדה מצאה כי המסמכים, שלא היו בפניה בדיון בחודש נובמבר 2019, תומכים במסקנתה ולא הובילו לשינוי המלצותיה.

דיון ומסקנות:

1. ב"כ העותר גינה בתוקף את פעולות המשיבים, שהכינו "מקצה שיפורים" בחוות דעתה של ועדת אלמ"ב, כשדינה של חוות הדעת המקורית מיום 26.11.19 היה להיפסל ולגרור גם את פסילתה של החלטת המשיב שנשענה על מסד רעוע זה של חוות דעת פגומה. אינני שותף לדעתו של ב"כ העותר. אין כל פגם ב"עיון חוזר" של רשות מנהלית המבקשת לרפא פגמים בתהליך שיקול הדעת, לרבות טיוב של מצע עובדתי ושל חוות דעתם של גורמים מקצועיים.

2. כך גם לגבי טענתו של ב"כ העורר, שהלין על הימנעות הוועדה מפנייה למשפחת העותר כדי לאשש או להזים את הטענה בדבר המשך מעורבותו ושליטתו של העותר בחיי משפחתו. מקורות המידע שמודע בפני ועדות אלמ"ב הם רבים ומגוונים, ואפנה לחלק החסוי בחוות הדעת.

3. לא מצאתי עילה לפסול את הועדה ולדרוש כי עניינו של העותר יבחן בוועדה של מחוז אחר. הוועדה מורכבת מאנשי מקצוע, המוחזקים כאובייקטיבים וככשירים לקבל ביקורת ולדון שוב בעניינו של אסיר, ללא טינה וללא דעה מוקדמת. במקרה דנן, יש עקיבות ברורה בהתרשמויות מהעותר בכל המבדקים, ולא עולה חשד להטיה פסולה, ולו תת-הכרתית [שלא כמתואר בעת"א 57047-02-13 אבו ג'אבר נ' **משטרת ישראל** (2013), שם נפלו פגמים מהותיים ופרוצדוראליים מהותיים, לרבות סתירה לא-מובנת בין המסקנות הגלויות של הוועדה לבין החומר החסוי].

4. נתתי דעתי על המסקנות החותמות את הערכת המסוכנות המינית, ובהן הערכת מסוכנות מינית נמוכה לכולי עלמא:

א. נתוני אישיותו, תפיסתו והתנהגותו של העותר, שמשתקפים באופן דומה ויציב במבדקים השונים, מציבים רמת מסוכנות מינית גבוהה לבני משפחתו ואחרים שמצויים בחוג השפעתו ושליטתו. אותם נתונים שוללים אפשרות לתת אמון בעותר, שיציית למגבלות חמורות

בתנאי חופשה, וימנע מכל קשר עם משפחתו ועם הנפגעים ומשפחותיהם;

ב. אין רבותא בהפרש המסקנות בין הערכת המסוכנות המינית לבין קביעת מסוכנות הקשורה באלמ"ב, כפי שהוסבר בחוות דעתה של הועדה מיום 10.05.20. למעשה מדובר במסקנות משלימות, אך גם אם היו המסקנות סותרות זו את זו, רשאי המשיב לבחור להסתמך על חוות דעתה של ועדת אלמ"ב על פני הערכת המסוכנות, כשאינן בכך משום חריגה מסבירות ההחלטה, והשוו רע"ב 4265/19 **שיר נ' שב"ס** (2019);

5. התרשמותם החוזרת של גורמי אבחון והערכה, בדבר מוטיבציה טיפולית מהשפה אל החוץ בלבד, נראית מבוססת דיה על-פני הדברים. אינני מקבל את טענת העותר לקושי להירתם לטיפול מחמת אי-ידיעת השפה - טענה הנסתרת בתקשורת השוטפת בין העותר לבין מבצעי המבדקים, לרבות ציטוטים מדבריו, באופן התואם את ניסיונו המניפולטיבי להציג עצמו כלוקה ביכולות חשיבה נמוכות [אבחון פסיכולוגי, 17.11.19].

6. העתירה הוגשה טרם התכנסותה של ועדת הקטגוריות, ולכן לא החלטתה היא הנשוא המקורי של העתירה.

א. פרוטוקול הוועדה אכן תמציתי, אך מבהיר-דיו את שיקולי הוועדה. אינני סבור שניתן להסיק, כגישת ב"כ העותר, כי הועדה עיינה רק בחלקי-מסמכים, או עשתה מלאכתה פלסטר;

ב. מכל מקום, החומר שלפני ושנסקר לעיל תואם את מסקנותיה העיקריות של הוועדה;

ג. עניינו של העותר יובא שוב בפני הוועדה באוגוסט 2020, ומוצע כי הוועדה תקפיד יותר על רישום הפרוטוקול;

7. הרושם הקודר שמותירים תפיסותיו, דפוסיו והתנהגותו של העותר, מבוסס היטב, והחלטת המשיב, שנשמכה על המידע הרב שנאסף במבדקים השונים, אינה נגועה בפגם מנהלי מכל סוג.

8. כן, משנסמך המשיב על מצע עובדתי רחב יריעה; מששקל את הנתונים הרלבנטיים, ללא סימן להטיה פסולה או לשיקולים זרים; וכשבחירתו להסתמך על חוות-דעתה של ועדת אלמ"ב נעוצה היטב במתחם הסבירות כמפורט לעיל; אין כל עילה להתערב בהחלטתו של המשיב, שאיננה סבירה בלבד, אלא אחראית ומחויבת המציאות.

9. העתירה נדחית.

החלטה בעתירה לחופשה חריגה (עת"א 51029-12-19)

מהות העתירה וטיעוני הצדדים:

1. עניינה של עתירה זו בבקשת העותר ליציאתו לחופשה חריגה, בה יעלה לקברה של בתו המנוחה, שנרצחה ביום 17.08.19 בידי בן-זוגה, וישתתף במפגש ניחומים עם משפחתו.

2. כמפורט לעיל, נדחתה עתירתו של העותר לשינוי קטגוריה, כך שהוא עדיין מסווג לקטגוריה א'. העותר אינו זכאי לשילוב בסבב חופשות, וגם יציאתו לחופשה מיוחדת ("חריגה") טעונה אישור של נציב שב"ס לחופשה מטעמים מיוחדים או מסיבות הומניטריות.

3. טוען העותר מפי ב"כ המלומד:

א. הבטחה שלטונית ניתנה לעותר ממפקדת האגף, שהגיעה לתאו סמוך לאחר קבלת הבשורה המרה, שכנעה אותו שלא לבקש לצאת ללוויה ולימי האבל כשהרוחות עדיין סוערות, והבטיחה כי תאושר לו חופשה חריגה לצורך עליה לקבר ולצורך מפגש משפחתי. העותר סמך על הבטחה זו, כשמדי פעם נאמר לו ש"הנושא בטיפול", ולכן לא פנה לעו"ד ולא הגיש עתירה, עד חלוף כארבעה חודשים, בדצמבר 2019. בעקבות פניית ב"כ העותר, נשלח אליו מכתב מיום 17.12.19, בו הודעה לו החלטת המשיב לדחות את בקשת העותר "על רקע התנגדות כלל הגורמים (מודיעין + טיפול)";

ב. העותר עומד בכל התנאים הנדרשים בפקנ"צ 04.40.00 "חופשות אסירים" [להלן: "פקודת החופשות" או "הפקודה"], לעניין יציאה לחופשה מיוחדת מטעמי "נסיבות הומניטריות חריגות ומיוחדות", כשעל תנאי הסף יש להוסיף את התנהגותו המופתית ללא תלונות וללא דינים משמעותיים, את תפקודו התקין בכלא ואת השתתפותו בקבוצות טיפול פסיכו-חינוכיות;

4. וגם בפי ב"כ המלומדים של המשיבים יש טענות לביסוס סירובם:

א. לפי הוראות פקודת החופשות, אכן מדובר במאורע שיכול לזכות את העותר בחופשה מיוחדת, אם כך יחליט הגורם שלו הסמכות. עם-זאת, לא מדובר בזכות הקנויה לעותר, אלא בפריבילגיה הנתונה לשיקול-דעתו של הגורם המחליט;

ב. לעניין הבטחה שלטונית: מפקדת האגף מאשרת במכתב, שהוכן לקראת הדיון בעתירה, שאכן הגיעה לתאו של העותר כדי להודיע לעותר את דבר האסון. לדבריה, הציעה לעותר שיגיש בקשה ליציאה בליווי סוהרים, אך הוא סרב וביקש לשקול הוצאתו לחופשה, ללא ליווי. נאמר לעותר שיגיש בקשה מסודרת לחופשה, ומשהוגשה ונבחנה - נדחתה. לא הובטח אפוא דבר לעותר [נספח ב' לכתב התשובה];

ג. עיקר סירובם של המשיבים נעוץ בחוות-דעתה של ועדת אלמ"ב מיום 26.11.19 - שנסקרה לעיל בהחלטה בעת"א 32407-02-20 - שקבעה שרמת מסוכנותו של העותר גבוהה מאוד ולא המליצה על יציאות לחופשה, לרבות חופשה חריגה;

ד. בנוסף, חוששים גורמי מודיעין בשב"ס מסכנת התלקחות אלימה מצד העותר או כלפיו, עקב הנסיבות של רצח בתו [דו"ח חוות דעת, נספח ה' לכתב התשובה]. כבר אומר, שהדיעות המודיעיניות המשטריות שהוצגו לעיוני אינן יכולות לבסס קביעה זו או אחרת, בהיותן לא-מעודכנות;

דין ומסקנות:

1. כל שאמרתי לעיל, במסגרת הדיון והמסקנות בעת"א 32407-02-20, תקף גם לענייננו:

א. נתוני אישיותו, תפיסתו והתנהגותו של העותר, שמשתקפים באופן דומה ויציב במבדקים השונים, מציבים רמת מסוכנות גבוהה, מינית ואחרת, לבני משפחתו ואחרים שמצויים בחוג השפעתו ושליטתו. אותם נתונים שוללים אפשרות לתת אמון בעותר, שיציית למגבלות חמורות בתנאי חופשה, ויימנע מכל קשר עם משפחתו ועם הנפגעים ומשפחותיהם;

ב. משנסמך המשיב על מצע עובדתי רחב יריעה; מששקל את הנתונים הרלבנטיים, ללא סימן להטיה פסולה או לשיקולים זרים; וכשבחירתו להסתמך על שתי חוות-דעתה של ועדת אלמ"ב נעוצה היטב במתחם הסבירות כמפורט לעיל; אין כל עילה להתערב בהחלטתו של המשיב, שאיננה סבירה בלבד, אלא אחראית ומחויבת המציאות;

2. לנוכח דבריה של מפקדת האגף, אני מוצא כי לא הובטח למשיב דבר. מעבר לנחוך, ודאי שלא קוימו התנאים להכרה בהבטחה מחייבת - הלכה היא, ולא חדשה היא עימנו, כי התנאים להתגבשותה של הבטחה שלטונית הם ארבעה, אך עוד קודם לבחינתם יש לבחון האם אכן ההבטחה הינה "מפורשת, ברורה ולא מוטלת בספק, כנדרש מהתחייבות משפטית שאינה בגדר הצהרת כוונות גרידא" [ע"פ 1292/06 **תורק נ' מ.י.** (2009), סעיף 81]. ואלו הם ארבעת התנאים: מתן ההבטחה על-ידי בעל הסמכות לתיתה; המבטיח התכוון ליתן לה תוקף משפטי מחייב; המבטיח הוא בעל יכולת לקיים את ההבטחה; אין צידוק חוקי לשנותה או לבטלה; [וראו ע"פ 6411/98 מנבר נ' מ.י., פ"ד נח(2) 150, 212; בג"ץ 585/01 קלכמן נ' ראש המטה הכללי, רב-אלוף שאול מופז, פ"ד נח(1) 694; בג"ץ 5018/91 גדות תעשיות פטרוכימיה בע"מ נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(2) 773].

3. לפיכך, נדחית העתירה. פתוחה בפני העותר הדרך להגשת בקשה ליציאה בליווי.

עותקי ההחלטה יישלחו לב"כ הצדדים.

ההחלטה תיסרק לתיק המצורף.

ניתנה היום, י"ט סיוון תש"פ, 11 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

טעות סופר בפרוטוקול הוועדה תוקנה - מב"ן במקום וג"ע;

[1]